Tüketici Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tüketici Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31792

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tüketici Davran??? Ölçe?i, Yasemin Babeko?lu taraf?ndan 2000 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, tüketicilerin bireysel tutumlar? ve demografik özelliklerinin, onlar?n çevreye duyarl? ve etik temelli sorumlu tüketim davran??lar? üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, özellikle bireylerin tüketimi s?n?rlama, çevreye ilgi gösterme ve kendi yeterliliklerine verdikleri önemi de?erlendiren çok boyutlu bir yap?y? hedeflemektedir.

25 maddeden olu?an bu geli?tirme ölçe?i, be?li Likert Ölçe?i format?nda (1= hiç kat?lm?yorum, 5= tamamen kat?l?yorum) derecelendirilmektedir. Ölçe?in psikometrik özellikleri, özellikle faktör alt yap?lar?nda kabul edilebilir düzeyde iç tutarl?l?k ve madde-toplam korelasyonlar? göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Tüketici Davran???, Sorumlu Tüketim, Çevreye ?lgi, Tüketimi S?n?rlama, Tüketici Tutumlar?, Psikolojik Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yasemin Babeko?lu

Amaç

Tüketici Davran??? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sorumlu tüketim pratiklerini ne ölçüde benimsediklerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Ölçek, tüketicilerin demografik arka planlar? ile ki?isel tutumlar? aras?ndaki ili?kiyi inceleyerek, sorumlu tüketim davran??lar?n? etkileyen anahtar faktörleri belirlemeye odaklanm??t?r.

Bu araç, akademik ara?t?rmac?lara ve politika yap?c?lara, tüketici e?itim programlar?n?n veya çevresel fark?ndal?k kampanyalar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede kullan?labilecek nicel veriler sa?lamaktad?r. Ölçek, özellikle tüketim al??kanl?klar?n?n çevresel ve sosyal etkilerini ölçme ihtiyac?na yan?t olarak geli?tirilmi?tir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, literatürde genellikle çok boyutlu kabul edilen "Sorumlu Tüketici Davran???" yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, sadece sat?n alma kararlar?n? de?il, ayn? zamanda tüketim öncesi ve sonras? tutumlar? da kapsamaktad?r. Ölçe?in faktör analizleri sonucunda üç temel alt boyut belirlenmi?tir.

Çevreye ?lgi: Bireyin çevresel sorunlara duyarl?l??? ve bu sorunlara çözüm bulma iste?i.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Tüketimi S?n?rlama: Bireyin a??r? tüketimden kaç?nma, geri dönü?üm yapma ve israf? azaltma e?ilimi.
Kendi Yeterli?ine Önem Verme: Bireyin kendi davran??lar?n?n çevresel veya sosyal sonuçlar? üzerindeki etkisine olan inanc? (öz yeterlilik).

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda elde edilen geçerlik bulgular?, madde-toplam korelasyonlar? veya faktör yükleri arac?l???yla sunulmu?tur. Bu de?erler, 0.33 ile 0.84 aras?nda de?i?mektedir.

0.33 gibi alt s?n?rdaki de?erler baz? maddelerin yap?yla olan ili?kisinin nispeten zay?f oldu?unu gösterse de, 0.84 gibi yüksek de?erler, maddelerin ölçülen yap?y? temsil etme gücünün yüksek oldu?unu ve ölçe?in yap?sal geçerli?inin genel olarak kabul edilebilir düzeyde oldu?unu i?aret etmektedir. Yüksek korelasyonlar, maddelerin ilgili alt faktörlere güçlü bir ?ekilde yüklendi?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Tüketici Davran??? Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?lar? (Cronbach Alfa de?erleri) alt faktörler baz?nda hesaplanm??t?r. Elde edilen de?erler ?unlard?r:

Çevreye ?lgi alt faktöründe Alfa katsay?s?: **.66**
Tüketimi S?n?rlama alt faktöründe Alfa katsay?s?: **.68**
Kendi Yeterli?ine Önem Verme alt faktöründe Alfa katsay?s?: **.64**

Bu Alfa de?erleri, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için genellikle alt s?n?r kabul edilen 0.60 düzeyinin üzerinde olup, ölçe?in alt boyutlar?n?n kabul edilebilir bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir. Bu bulgular, alt faktörlerin ilgili maddeleri tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde ke?fedici faktör analizi (KFA) kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Güvenirlik sonuçlar?ndan yola ç?karak, ölçe?in sorumlu tüketim davran??? yap?s?n? ölçmek üzere üç temel faktörden olu?tu?u belirlenmi?tir: Çevreye ?lgi, Tüketimi S?n?rlama ve Kendi Yeterli?ine Önem Verme.

Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik çerçevesiyle uyumlu olup, sorumlu tüketimin çok boyutlu do?as?n? yans?tmaktad?r. Maddelerin bu üç faktöre da??l?m? ve faktör yükleri, ölçe?in yap?sal netli?ini sa?lam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Yap?s?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Development)

Format: 25 maddeden olu?maktad?r. Cevaplar 5'li Likert Ölçe?i format?nda toplan?r.

Language Available: Türkçe

Population Group: Tüketiciler (Genel Nüfus)

Age Group: Yeti?kinler (Özellikle tüketim kararlar? alabilen bireyler)

Population Details: Babeko?lu (2000) çal??mas?nda Ankara'da ya?ayan, farkl? demografik özelliklere sahip tüketiciler üzerinde uygulanm??t?r.

Test Methodology: Kendi bildirimine dayal? (Self-Report) ölçüm. Derecelendirme format?: 1= hiç kat?lm?yorum, 5= tamamen kat?l?yorum.

Anahtar Kelimeler

Tüketim Al??kanl?klar?, Çevresel Tutumlar, Sosyal Sorumluluk, ?ç Tutarl?l?k, Öz Yeterlilik, Ankara Üniversitesi, Tez Çal??mas?.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dal? (Tez dönemi itibar?yla).

?zinler, Ücretler ve Test Y?l?

Ölçek, 2000 y?l?nda bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir.

Test Y?l?: 2000

?zinler ve Ücretler: Ölçek, akademik bir tez çal??mas?ndan türetilmi?tir. Ticari kullan?m veya yayg?n da??t?m için izin ve ücret bilgisi ilgili yazar veya kurumdan talep edilmelidir. Genellikle tez çal??malar?nda geli?tirilen ölçekler, akademik amaçl? kullan?mlarda yazara at?f yap?lmas? ?art?yla ücretsizdir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Babeko?lu, Y. (2000). *Tüketicilerin demografik özellikleri ve bireysel tutumlar?n?n sorumlu tüketim davran??lar? üzerindeki etkisi* . Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dal?, Ankara.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

tuketici-davranisi-olcegi-toad.pdf

Tüketici Davran??? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek toplam 25 maddeden olu?maktad?r. Maddelerin listesi kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM